

Република България
Министерство на финансите

**Основни икономически и
политически решения в ЕС:
януари 2012 г.**

**Бюлетин на дирекция
„Икономическа и финансова политика”**

Съдържание:

Акценти	3
Основни икономически и политически решения в ЕС.....	4
Влияние на основните икономически и политически решения в ЕС върху развитието на финансовите пазари	9

- На 23 януари 2012 г. в Брюксел се проведе междуправителствена среща на финансовите министри от ЕС, на която беше одобрен ревизиран текст на Договора за Европейския механизъм за стабилност (ESM). ESM ще поеме функциите на съществуващите към момента Европейски инструмент за финансова стабилност (EFSF) и Европейски финансов стабилизационен механизъм (EFSM) с цел създаване на постоянна рамка за предоставяне на финансова помощ на държавите, приели единната валута. Договорът за ESM ще бъде официално подписан през м. февруари от финансови министри на еврозоната и следва да влезе в сила от 1 юли 2012 г. – година по-рано от първоначално предвидения срок.
- На 23 януари финансовите министри на 27-те държави-членки обсъдиха и проект на Договор за засилване на икономическия и паричен съюз (т.н. „фискален пакт“). Решението за изработването му беше взето от Европейския съвет на 9 декември 2011 г. На своята неформална среща на 30 януари т.г. европейските лидери ще дадат одобрението си за новия договор и ще го подпишат най-късно до началото на м. март. Същевременно остава целта новите разпоредби да бъдат включени в Договорите на ЕС възможно най-скоро.
- На своето редовно заседание на 24 януари 2012 г. в Брюксел Съветът ЕКОФИН актуализира позицията си по проекта на Регламент за извънборсовите деривати (ОТС деривати), централните контрагенти и регистрите на транзакции с оглед постигане на скорошно съгласие с Европейския парламент. Целта на регламента е да подобри функционирането на европейските финансови пазари, като увеличи прозрачността и ограничи рисковете, които тези операции могат да окажат върху финансовата стабилност.
- Финансовите министри обмениха мнения по два проекта на регламенти за засилване на икономическото управление в еврозоната, надграждащи т.н. „6 pack“ – пакета от шест законодателни акта за укрепване на икономическото управление в ЕС, който започна да се прилага от средата на м. декември 2011 г.
- ЕКОФИН обсъди приоритетите в сферата на икономическите и финансови въпроси, залегнали в работната програма на Датското председателство на ЕС за следващите шест месеца.
- Съветът проведе дискусия по Годишния преглед на растежа, публикуван от Европейската комисия през м. ноември 2011 г. С него беше поставено началото на втория „Европейски семестър“ – инициативата за по-добро икономическо управление в ЕС. Годишният преглед представя приоритетите, които според Европейската комисия са ключови за провежданите бюджетни политики и структурни реформи през следващите 12 месеца.
- ЕКОФИН прие решение във връзка с прекомерния дефицит на Унгария, отчитайки, че страната не е предприела ефективни действия за устойчивото му коригиране под референтната стойност от 3% от БВП.
- Финансовите министри обсъдиха изменение на Кодекса за прилагане на Пакта за стабилност и растеж в контекста на действащите вече нови правила на Пакта. Всички държави-членки, с изключение на Словения, изразиха подкрепа за ревизирания Кодекс. Дискусиите ще продължат на техническо ниво с цел отчитане на съображенията на Словения по формулата за изчисляване на средносрочната бюджетна цел.

На 23 януари 2012 г. в Брюксел, в навечерието на първото за 2012 г. редовно заседание на Съвета ЕКОФИН, бяха проведени междуправителствени срещи на министрите на финансите от ЕС за обсъждане на два ключови акта за засилване на финансовата стабилност в еврозоната и в ЕС като цяло, а именно: 1) проект на Договор за Европейския механизъм за стабилност и 2) проект на Договор за стабилност, координация и управление в Икономическия и паричен съюз (т.н. „фискален пакт“).

1. Проект на Договор за Европейския механизъм за стабилност

Финансовите министри постигнаха съгласие по ревизиран текст на Договора за Европейския механизъм за стабилност (ESM)¹. Механизмът касае само страните от еврозоната и цели да създаде една постоянна рамка за предоставяне на финансова помощ на държавите, приели единната валута. ESM ще бъде основан като междуправителствена финансова институция съгласно международното публично право и ще поеме функциите на съществуващите към момента Европейски инструмент за финансова стабилност (EFSF) и Европейски финансов стабилизационен механизъм (EFSM).

Чрез одобрените на 23 януари разпоредби ще стане възможно ESM да използва вече действащите инструменти на EFSF, а именно: покупки на първичните пазари и интервенция на вторичните пазари, финансиране рекапитализацията на финансови институции чрез заеми към правителства, както и прилагане на предпазни програми. Въвежда се също така възможност при спешни случаи решенията да се взимат с квалифицирано мнозинство вместо с единодушие, което ще позволи много по-бързо задействане на бъдещия механизъм. Настоящият таван на общия кредитен капацитет на EFSF/ESM, възлизащ на 500 млрд. евро, ще бъде преразгледан от европейските лидери в началото на март 2012 г.

Договорът за ESM ще бъде официално подписан през февруари 2012 г. от финансовите министри на еврозоната, след което ще последва ратификацията му от 17-те държави-членки, въвели единната валута. Договорът предстои да влезе в сила от 1 юли 2012 г. – година по-рано от първоначално предвидения срок.

¹ Първоначалният Договор за ESM беше подписан на 11 юли 2011 г., но на срещата на върха на лидерите на еврозоната на 21 юли беше взето решение за разширяване на сферата на действие на EFSF и ESM и повишаване на тяхната гъвкавост в условията на криза.

2. Проект на Договор за стабилност, координация и управление в Икономическия и паричен съюз (т.н. „фискален пакт”)

Решението за изработването на този договор беше взето на заседанието на Европейския съвет на 9 декември 2011 г., на което дискусиата беше изцяло с фокус върху влошаващата се икономическа ситуация и дългова криза в ЕС. Европейските лидери постигнаха съгласие и зададоха основните насоки на нови мерки и правила за справяне с кризата, за засилване на бюджетната дисциплина и за гарантиране на дългосрочна финансова стабилност. Предварителните намерения бяха на 9 декември да бъдат обсъдени и необходимите промени в Договорите на ЕС, за да се въведат новите мерки. Липсата на единодушие обаче (Великобритания се обяви против) доведе до решението те да бъдат приети под формата на международно споразумение между 17-те държави от еврозоната. Девет държави-членки извън нея – България, Чехия, Дания, Унгария, Латвия, Литва, Полша, Румъния и Швеция, посочиха възможността да вземат участие в процеса, след консултиране с националните си парламенти.

Договорът има за своя основна цел укрепването на Икономическия и паричен съюз посредством пакет от мерки за засилване на бюджетната дисциплина. Основната мярка се изразява в задължение за въвеждане на фискално правило в националното законодателство или на конституционно ниво, съгласно което държавните бюджети следва да бъдат балансирани или с излишък в структурно отношение. Договорът предвижда също така засилване на координацията на икономическите политики и засилено управление на еврозоната.

България подкрепя новите мерки и правила за засилване на фискалната интеграция, залегнали в проекта на Договор. С тях се утвърждават следваните и до момента от страната принципи за поддържане на строга бюджетна дисциплина. Що се касае до координацията на икономическите политики, за България е изключително важно да бъде гарантирано правото на държавите-членки да следват самостоятелна данъчна политика. Ниските данъци са важна предпоставка страните с по-ниски доходи да постигнат подобряване на инвестиционния климат, повишаване на конкурентоспособността и растежа на икономиките си.

На неформална среща на Европейския съвет на 30 януари 2012 г. предстои европейските лидери да обсъдят проекта на Договор и да дадат своето политическо одобрение. Стремешът е той да бъде подписан на 1 март 2012 г. или на по-ранна дата. Същевременно остава целта новите разпоредби да бъдат включени в Договорите на ЕС възможно най-скоро.

Важно е да се отбележи, че от споменатите по-горе договори не произтичат никакви финансови задължения за Република България.

На 24 януари 2012 г. в Брюксел се проведе редовно заседание на Съвета на ЕС по икономически и финансови въпроси (ЕКОФИН), където предмет на дискусия бяха ключови теми, пряко свързани с бъдещото икономическо развитие на Европейския съюз.

На първо място, ЕКОФИН актуализира позицията си по проекта на Регламент за извънборсовите деривати (ОТС деривати), централните контрагенти и регистрите на трансакции, с оглед постигане на споразумение с Европейския парламент. Целта на регламента е да подобри функционирането на европейските финансови пазари, като увеличи прозрачността и ограничи рисковете, които тези операции могат да окажат върху финансовата стабилност. Самата същност на пазара на извънборсови деривати обуславя неговата непрозрачност, тъй като тези договори са сключени извън регулиран пазар и информацията за всеки от тях е достъпна обикновено само на страните по договора.

Предложението за регламент предвижда:

- Изискване за извършване на задължителен клиринг чрез централен контрагент за сделките с извънборсово търгувани деривати. Задължението следва да се изпълни от всички финансови контрагенти, които са кредитни институции, инвестиционни посредници, застрахователни и презастрахователни дружества, лица управляващи алтернативни инвестиционни фондове, колективни инвестиционни схеми и институции за професионално пенсионно осигуряване съгласно Директива 2003/41/ЕО;
- изискване за отчитане на сделките с деривати в регистрите на трансакции с цел повишаване на прозрачността на този пазар.

Дискусията на Съвета беше фокусирана върху процедурата за лицензиране на централните контрагенти и ролята на Европейския орган за ценни книжа и пазари (ESMA).

Предвидено е регламентът да се прилага от края на 2012 г. в изпълнение на ангажиментите, поети от лидерите на G-20 през септември 2009 г.

На второ място, финансовите министри обмениха мнения по два проекта на регламенти за засилване на икономическото управление в еврозоната:

- Регламент за общите разпоредби за мониторинг и оценка на проектите на бюджетни планове и гарантиране корекцията на прекомерния дефицит в държавите-членки от еврозоната;

- Регламент за засилване на икономическото и бюджетно наблюдение на държавите-членки, изпитващи или застрашени от сериозни затруднения по отношение на финансовата им стабилност в еврозоната

На 23 ноември 2011 г. Европейската комисия прие двете предложения за регламенти във връзка със засилване на икономическото управление, чиято правна база е чл. 136 от Договора за функционирането на ЕС, т.е. ще се прилагат спрямо държавите-членки, чиято парична единица е еврото. Двата регламента надграждат вече влезлия в сила „6 pack“ (пакета от шест законодателни акта за укрепване на икономическото управление в ЕС) и се основават на неговото пълно прилагане.

Новите разпоредби предвиждат засилен мониторинг на проектобюджетите на държавите-членки в еврозоната, а именно - те ще трябва да предоставят бюджетните си планове всяка година в срок до 15 октомври на Европейската комисия и Съвета (в частност Еврогрупата). Предвижда се и още по-засилено наблюдение на държавите от еврозоната, които изпитват сериозни финансови затруднения или са получили финансова помощ от други държави, от европейските стабилизационни механизми или от други международни финансови институции, като МВФ.

Дискусията на ЕКОФИН беше фокусирана върху следните два въпроса:

- дали не само държавите-членки от еврозоната в процедура по прекомерен дефицит, но и всички държави-членки, въвели единната валута, да подават своите бюджетни планове до Европейската комисия и Еврогрупата за целите на мониторинга;
- дали Съветът на ЕС следва да бъде оправомощен да приема, въз основа на предложение от Европейската комисия, препоръка към държава-членка да търси финансова помощ.

По първия въпрос ЕКОФИН постигна широко съгласие извикванията да бъдат прилагани за всички страни от еврозоната, докато по втория въпрос дебатът ще продължи на техническо ниво с цел отчитане на спецификите в механизмите за вземане на решения на EFSF и ESM.

Дискусиите по двата регламента са тясно свързани с финализиране на преговорите по договора за новия фискален пакт. Целта на Европейската комисия е работата на Съвета и на Европейския парламент по двете предложения да приключи до лятото на тази година, за да може новите правила да се прилагат съответно за бюджетите за 2013 г.

На трето място, ЕКОФИН обсъди приоритетите в сферата на икономическите и финансови въпроси, залегнали в работната програма на Датското председателство на ЕС за следващите шест месеца. Сред основните приоритети са:

- продължаване на усилената работа по преодоляване на икономическата криза чрез стриктно прилагане на новите правила на Пакта за стабилност и растеж;
- засилване на финансовото регулиране и надзор;
- засилване на сътрудничеството в данъчната област;
- ефективно представяне на интересите на ЕС на срещите на Г-20.

На четвърто място, Съветът проведе дискусия по Годишния преглед на растежа, публикуван от Европейската комисия през м. ноември 2011 г. С него беше поставено началото на втория „Европейски семестър” – инициативата за по-добро икономическо управление в ЕС. Годишният преглед представя приоритетите, които според Европейската комисия са ключови за провежданите бюджетни политики и структурни реформи през следващите 12 месеца.

ЕК публикува Годишния преглед на растежа за 2012 г. по-рано в сравнение с прегледа за 2011 г., за да даде достатъчно време на държавите-членки да отразят заключенията му в Националните си програми за реформи (разглеждащи структурните реформи) и Програмите за стабилност/Конвергентните програми (разглеждащи фискалната политика), които трябва да се представят в Брюксел през м. април.

Основното послание на Годишния преглед на растежа за 2012 г. е, че са нужни повече усилия за постигане на икономически растеж и заетост в Европа. Прегледът призовава през следващата година ЕС и държавите-членки да се фокусират върху изпълнението на пет приоритета:

1. фискална консолидация, съчетана с мерки за растеж;
2. възстановяване на финансирането за реалната икономика;
3. мерки за стимулиране на растежа и конкурентоспособността;
4. борба с безработицата и социалните последици от кризата;
5. модернизиране на публичната администрация.

На заседанието си на 1 и 2 март тази година Европейският съвет ще направи оценка на прилагането на специфичните препоръки, отправени към държавите-членки в рамките на първия Европейски семестър през 2011 г., както и ще даде насоки за работата през настоящата година в рамките на втория Европейски семестър.

На пето място, ЕКОФИН прие решение във връзка с прекомерния дефицит на Унгария, отчитайки, че страната не е предприела ефективни действия за устойчивото му коригиране под референтната стойност от 3% от БВП. За четири други държави-членки – Белгия, Кипър,

Полша и Малта, които също бяха обект на засилен мониторинг във връзка със спазването на сроковете за коригиране на прекомерните си дефицити, Европейската комисия заключи, че са били предприети необходимите мерки.

На шесто място, финансовите министри обсъдиха изменение на Кодекса за прилагане на Пакта за стабилност и растеж в контекста на действащите вече нови правила на Пакта. Всички държави-членки, с изключение на Словения, изразиха подкрепа за ревизирания Кодекс. Дискусиите ще продължат на техническо ниво с цел отчитане на съображенията на Словения по формулата за изчисляване на средносрочната бюджетна цел.

На седмо място, финансовите министри обмениха мнения за резултатите от срещата на заместник-финансовите министри на страните от Г-20, проведена в Мексико на 19 и 20 януари 2012 г. На срещата в Мексико са обсъдени въпроси, свързани със световната икономическа ситуация, повишаване устойчивостта на международната валутна система, увеличаване на финансовите ресурси на МВФ, реформата в областта на финансовите пазари, както и намаляване на нестабилността на цените на основните стоки.

Влияние на основните икономически и политически решения в ЕС върху развитието на финансовите пазари

На 7 декември 2011 г. Европейската централна банка взе решение да понижи референтната лихва с 25 базисни пункта до 1.00%, като противодействие на негативните тенденции в бизнес цикъла. Това беше второто понижение в рамките на един месец и до голяма степен беше очаквано от пазарите. Предположенията на инвеститорите са, че лихвата ще запази това ниво поне до средата на 2012 г.

На 13 януари т.г. Standard & Poor's понижи кредитния рейтинг на девет държави-членки на ЕС, пет от които използващи единната валута. Рейтингът на Италия, Испания, Португалия и Кипър беше понижен с две стъпки наведнъж, а на Австрия, Малта, Словакия, Словения и Франция – с една степен. След понижението на Австрия и Франция еврозоната се лиши от две от страните си с най-висок рейтинг – “AAA”. Освен това Италия вече е само с една степен по-високо оценена от България. Световните пазари не реагираха бурно на тези новини, тъй като те бяха очаквани, след като в началото на декември Standard & Poor's обяви, че поставя рейтингите на страните на преразглеждане.

За последните близо два месеца лихвите по държавните ценни книжа на страните, върху които пазарите са съсредоточили най-много вниманието си – Италия и Испания, продължиха колебанията си. След известен престой около досега критичната 7-процентова граница, 10-

годишните облигации на Италия се върнаха на нива по-близки до 6%. Тези на Испания се търгуваха с приблизително 1 пункт надолу, а френският дълг остана сравнително слабо засегнат.

На валутните пазари към 27 януари 2012 г. едно евро се разменяше за 1.314 щатски долара и 0.838 британски паунда. В продължение на повече от месец след декемврийския Европейски съвет еврото следваше постоянна тенденция на обезценяване спрямо основните валути, като достигна 17-месечно дъно спрямо долара и 10-годишно дъно спрямо японската йена. Подкрепена обаче от успешни аукциони на испански и италиански държавни ценни книжа, както и оптимизъм към преговорите между Гърция и кредиторите ѝ, европейската валута започна възстановяване от средата на месеца досега. Положителни новини за европейските банки също допринесоха за положителната тенденция.